

N:o 145.

Af herr **S. J. Boëthius**, angående ändring af förordningen om biskopsval.

Kongl. förordningen af den 30 maj 1759 angående biskopsval innehåller med afseende på rättigheten att deruti deltaga tvenne stadganden, af hvilka i synnerhet det ena leder till uppenbara orättvisor.

Dessa stadganden förordna, att i biskopsval deltaga — utom alla kyrkoherdar och regementspastorer — »kapellanen ifrån hvar pastorat och der flere kapellaner äro i pastoratet, då den som längst innehaft samma syssla der i församlingen, så ock de vice pastorer, som förestå någon ledig församling».

Stadgandet om kapellaners eller komministrars rätt att deltaga i biskopsval utesluter således från denna rätt komminister i pastorat *med mer än en komministratur*, som icke är äldst med afseende på sin tjänstgöring såsom ordinarie i just det pastoratet.

Detta stadgande innebär en dubbel orättvisa. Om man betraktar saken från synpunkten af pastoratens storlek och betydighet, finner man nemligen, att förordningen leder derhän, att den ene komministern i de större och folkrikare pastoraten (t. ex. städerna) förvägras att vid biskopsval utöfva rösträtt, under det denna rätt tillkommer *hvarje* komminister i de *obetydligaste* pastorat. Medan sålunda t. ex. i 7 små pastorat på Uplands landsbygd alla dess 14 prester ega rösträtt, så få af Gefle stads presterskap, churu Gefle eger en folkmängd mer än 3 gånger så stor som de nämnda pastoraten tillsammans, endast två prester utöfva rösträtt.

Icke mindre förvänd ter sig förordningen i den punkt, hvarom fråga är, om man tänker sig den enskilde prestens ställning under olika skeden af hans tjänstgöring. Såsom extra ordinarie egde han, redan ett eller

annat år efter sin prestvigning, rätt att deltaga i biskopsval, om han nemligen då var vice pastor i ett pastorat under dess ledighet. Sedan blef han ordinarie såsom komminister i ett af de små landtpastoraten och egde då likaledes denna rätt. Efter ganska många år vann han befordran till en komministratur i ett stort pastorat, t. ex. i en stad. Men nu förlorade han vid sin befordran den rätt att i biskopsval deltaga, som han egt på en mindre magtpåliggande plats, medan han hade färre lefnads- och tjänstår.

Stadgandet tarfvar påtagligen en rättelse, så att jemte kyrkoherdarne *alla* komministrar berättigas att i biskopsval deltaga.

Att *kapellpredikanter* icke nämnas i nu gällande förordning om biskopsval är antingen en otydlighet, i fall förordningen vill tillerkänna dem rösträtt, eller en orättvisa, i fall förordningen vill fränkänna dem denna rätt. Äfven kapellpredikanten är innehafvare af ordinarie tjänst. Hans arbete och ansvar är detsamma som en komministers, ja, vanligen större än en komministers i en moderförsamling, der kyrkoherden delar arbetet med komministern. Af liknande skäl synas äfven *brukspredikanter* och *pastoratsadjunkter* med fast anställning böra tillerkännas rätt att deltaga i biskopsval. Och då regementspastorer allredan hafva denna rättighet sig medgifven, torde densamma jemväl böra tillerkännas ordinarie *domkyrkosysselmän*, *fängelse-*, *lasarett-* och *hospitalspredikanter*. Dylika predikanter presterliga arbete är knappast mindre magtpåliggande än regementspastorernas.

Om kongl. förordningen af den 30 maj 1759 sålunda är behäftad med en inkonsequens i fråga om stadgandet rörande kapellaners rösträtt vid biskopsval, är inkonsequensen föga mindre vid förordningens stadgande om *vice pastorer*. Detta stadgande beviljar nemligen rösträtt åt vice pastorn, i fall församlingen är »ledig», men förvägrar honom denna rätt, i fall pastoratet är besatt.

Man skulle kunna försvara ett sådant stadgande, såsom varande ett uttryck för den principen, att hvarje ordinarie befattning skall vid valet representeras af en röst. Men dels ligger denna princip *icke* till grund för nu gällande förordning om biskopsval, eftersom en del ordinarier nu äro från valrätt uteslutna; dels torde den abstrakta principen »en röst af hvarje befattning» mindre förtjena att läggas till grund för lagstiftningen i här ifrågavarande sak än den personliga principen: »en röst af hvarje till rösträttens utöfning mogen prest».

Och att en vice pastor icke är mindre mogen till erfarenhet och ömde, derför att kyrkoherden i pastoratet är i lifvet, framgår redan deraf, att hans arbete och ansvar är detsamma, antingen församlingen är »ledig»

eller icke. Ja, ofta ställer ett långvarigt vice pastors-förordnande under en ordinaries mångåriga sjukdom större kraf på sin man än en tillfällig tjenstgöring under en vakans.

En hvar, som af domkapitel förordnas att på eget ansvar förestå ett kyrkoherdeembete, d. v. s. *hvarje vice pastor*, synes därför böra ega rösträtt vid biskopsval, församlingen må vara ledig eller icke.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att *mom. 3* i kongl. förordningen om biskopsval af den 30 maj 1759 må erhålla följande förändrade lydelse:

»*Till detta val sammankallar prosten i kontraktet eller, om han död eller sjuk är, då den äldste kyrkoherden i samma kontrakt alla inom kontraktet varande innehafvare af ordinarie presterlig befattning, så ock alla vice pastorer*».

Stockholm den 28 januari 1898.

S. J. Boëthius.